

«Μια πρώτη προσέγγιση
για τον διαγωνισμό βίντεο/φωτοαφήγησης:
Το κάδρο και τα είδη των κάδρων»

Μένης Θεοδωρίδης - Μαρία Λεωνίδα
(www.karposontheweb.org)

Κάδρο αποκαλούμε το περίγραμμα (αλλά και το συνολικό περιεχόμενο) μιας εικόνας. Έτσι, μια ακίνητη φωτογραφία είναι ένα κάδρο καθώς επίσης ολόκληρη η κινούμενη εικόνα (κινηματογράφος, τηλεόραση), που βλέπουμε σε κάθε συγκεκριμένη στιγμή, αποτελεί ένα κάδρο.

Ανάλογα με το πόσο κοντά ή μακριά εμφανίζεται το θέμα (συνήθως ο άνθρωπος), δηλαδή ανάλογα με το πόσο χώρο καταλαμβάνει το θέμα μέσα στην εικόνα, ένα κάδρο μπορεί να είναι:

- **Γενικό:** Ο ήρωας εμφανίζεται μακριά, ενώ στην εικόνα υπάρχει χώρος γύρω του (τοπίο, σπίτια κ.λπ.). Το γενικό κάδρο μάς δίνει πληροφορίες για το **χώρο** όπου εκτυλίσσεται η δράση.

Πού βρίσκεται ο ήρωας;

Τι συνθήκες επικρατούν εκείνη τη στιγμή; (εποχή, ώρα, καιρός).

Ποιοι βρίσκονται γύρω του, πόσο κοντά του και τι σχέση μπορούν να έχουν με αυτόν;

- **Μεσαίο:** Ο ήρωας κυριαρχεί στην εικόνα. Ενώ στο πάνω και στο κάτω μέρος του κάδρου δεν υπάρχει ελεύθερος οπτικός χώρος, αριστερά και δεξιά μπορούν να εμφανίζονται και άλλοι ήρωες ή στοιχεία του περιγυρου. Έτσι στα μεσαία κάδρα, η προσοχή μας εστιάζει στον **ήρωα** και στη σχέση του ήρωα με τον περιβάλλοντα χώρο του κυρίως όμως επικεντρώνεται στη **σχέση του ήρωα με τους άλλους** ανθρώπους.

Ποιος είναι ο ήρωας (άντρας-γυναίκα, τι ηλικία έχει, τι φοράει κ.λπ.) και τι κάνει;
Τι κάνουν όσοι εικονίζονται;

Πώς συνδέονται; Πώς αντιδρούν μεταξύ τους; Σε τι απόσταση βρίσκονται μεταξύ τους;

- **Κοντινό:** Ο ήρωας (ή το θέμα μας) δεν εμφανίζεται ολόκληρος. Στα όρια της εικόνας βλέπουμε μόνο ένα μέρος του (δηλ. η εικόνα γεμίζει μόνο με το πρόσωπό του ή μόνο με το χέρι του κ.λπ.). Στο κοντινό κάδρο, ο σκηνοθέτης μας δίνει την ευκαιρία να παρατηρήσουμε από κοντά τον ήρωα και να **εμβαθύνουμε στα συναισθήματα** του τη στιγμή εκείνη.

Σε τι διάθεση βρίσκεται ο ήρωας;

Μήπως η έκφρασή του τονίζει ή αναιρεί τα λόγια του; Τι κοιτάζει κάθε στιγμή;
Αλλάζει ύφος;

Συχνά, όμως, ο σκηνοθέτης χρησιμοποιεί ένα κοντινό κάδρο για να τονίσει τη σημασία ενός αντικειμένου ή ενός στοιχείου του χώρου. Είναι ακριβώς το είδος του κάδρου που επιτρέπει στο σκηνοθέτη να **υπογραμμίσει** αυτό που θεωρεί σημαντικό, εκείνη τη στιγμή.

Σε μια αφήγηση με εικόνες χρησιμοποιούμε το κάδρο αυτό για να δώσουμε ιδιαίτερη έμφαση σε κάτι (όπως είναι η συναισθηματική διάθεση ενός ήρωα ή κάποια ιδιαίτερη λεπτομέρεια που πιστεύουμε ότι ο θεατής μας ίσως δεν θα προσέξει αν τη δείξουμε μόνον από μακριά).

Υιοθετούμε εδώ τη σύμβαση ότι **ο άνθρωπος αποτελεί το μέτρο αναφοράς κάθε κάδρου**. Έτσι, ένα ολόκληρο κουτάλι καδραρισμένο χωρίς περιθώρια, ΔΕΝ θα ονομάζεται "μεσαίο του κουταλιού", αλλά "κοντινό του κουταλιού" με κριτήριο ότι, αν στην ίδια εικόνα ένας άνθρωπος κρατούσε το κουτάλι, στο συγκεκριμένο κάδρο θα χωρούσε μόνον η παλάμη του.

Το εργαστήριο θα προσπαθήσει κατά το δυνατόν να ακολουθήσει τα βήματα που κάθε εκπαιδευτικός μπορεί να ακολουθήσει με τους μαθητές του προκειμένου να ολοκληρώσουν μια μικρή ταινία καταγραφής και παρουσίασης του υγρότοπου που θα επιλέξουν.

Είναι σημαντικό να χωριστούμε σε μικρές ανεξάρτητες ομάδες των 4-6 συναδέλφων. Έτσι στο τέλος θα έχουν παραχθεί 4-5 διαφορετικές ταινίες για τον ίδιο υγρότοπο προκαλώντας με την παράθεσή τους γόνιμες συζητήσεις και συμβάλλοντας στη διαμόρφωση κριτηρίων.

Στη δική μας "καταγραφή χώρου" με φωτογραφίες και ήχους, είναι εντελώς απαραίτητο κάθε ομάδα να συγκεντρώσει το δικό της υλικό που στη συνέχεια θα αποτελέσει την πρώτη ύλη για μια ταινία-φωτοαφήγηση. Το υλικό αυτό είναι απαραίτητο να περιλαμβάνει:

- Φωτογραφίες - γενικά κάδρα του χώρου. Όσες κρίνει η ομάδα απαραίτητες ώστε ο θεατής -που δεν γνωρίζει το χώρο- να σχηματίζει μια εικόνα της έκτασης του χώρου και της "γενικής ατμόσφαιρας" που επικρατεί εκεί.
- Φωτογραφίες - μεσαία κάδρα που εικονίζουν τυχόν δραστηριότητα ανθρώπων στο χώρο αυτό (επισκεπτών, επιστημόνων κ.λπ).
- Φωτογραφίες - κοντινά κάδρα επιμέρους στοιχείων. Θα πρέπει να είναι πολλές περισσότερες από τις δύο παραπάνω κατηγορίες (τουλάχιστον 15-20). Τα κοντινά θα μας επιτρέψουν να κατευθύνουμε τη ματιά του τελικού θεατή σε όποια σημεία κρίνουμε ότι είναι σημαντικά.
- Συγκεκριμένους ήχους που θα καταγράψουμε στην ψηφιακή κάμερα. Αν υπάρχουν κάποιοι χαρακτηριστικοί ήχοι, καλό είναι να τους ηχογραφήσουμε χωρίς να προσθέτουμε ήχους που προέρχονται από μας τους ίδιους. Για κάθε ήχο, θα χρειαστούν περίπου 10-20 δευτερόλεπτα **συνεχούς** ηχογράφησης.
- 1 λεπτό συνεχούς ήχου "ατμόσφαιρας", δηλαδή συνεχούς ηχογράφησης "σιωπής" όπου ακούγονται οι ήχοι του χώρου (όπως θα τύχουν) χωρίς καθόλου δικούς μας ήχους. Αν ακούγονται ανθρωπογενείς ήχοι από μακριά (εργοτάξιο, κυκλοφορία σε δρόμο κ.λπ.), δεν πειράζει. Όχι όμως φωνές, περπατήματα, γέλια κ.λπ. από επισκέπτες του χώρου.

Η αξιοποίηση όλων αυτών και η παραγωγή μιας μικρής ταινίας, θα είναι το αντικείμενο του εργαστηρίου που θα ακολουθήσει.

Περισσότερες πληροφορίες θα βρείτε στην ενότητα στο εκπαιδευτικό υλικό για [φωτοκόμικ](#) και στον [Οδηγό για την Οπτικοακουστική Έκφραση](#)

Αν και ο στόχος μας είναι σεμνός και συγκεκριμένος, γύρω από το θέμα των υγροτόπων, ενδέχεται κάποιοι από σας να έχουν γενικότερες ανησυχίες σχετικά με

το ντοκιμαντέρ. Γι' αυτούς, παραθέτουμε μερικούς συνδέσμους που λειτουργούν όχι ως παραδείγματα αλλά ως ερεθίσματα-αν τα αγγλικά σας δυσκολεύουν, αφεθείτε στην παρακολούθηση της εικόνας, είναι εξίσου σημαντικό! Ακόμα, θα βρείτε 2 συνεντεύξεις πολύ σημαντικών ντοκιμαντεριστών.

Κάποιες παλαιότερες κλασσικές πια ταινίες ντοκιμαντέρ:

- Joris Ivens, The Rain, Με απλότητα και λιτότητα.
(<http://www.youtube.com/watch?v=oPD2C0K38jY>)
- A Valparaizo, J. Ivens, Συμφωνία για μια πόλη όπου η γεωγραφία πρωταγωνιστεί στη ζωή των κατοίκων της
(<http://www.youtube.com/watch?v=rQDhvfBxgbk>), Διαθέσιμοι αγγλικοί υπότιτλοι με το κουμπί captions κάτω δεξιά στην οθόνη.
- Las Ilha das Flores, δοκιμακό με χιούμορ και καυστικό πολιτικό σχόλιο
(http://www.youtube.com/watch?v=qspymI_v_Lg)
- Skateistan: To live and skate in Kabul, Καλογυρισμένη η ευφυής, παράδοξη λύση για έφηβους σε αποκλεισμό. <http://vimeo.com/15841377>
- Ο ατρόμητος Γκοντάρ φτιάχνει ένα σχόλιο μόνο με μια φωτογραφία από ρεπορτάζ. <http://youtu.be/ltEHvYi8KZI>
- Για τη στατική φωτογραφία, μια προσέγγιση του πορτραίτου. Agnes Varda
<http://www.youtube.com/watch?v=gbl8RYutooo&feature=channel&list=UL> –
- Μια συνέντευξη: An interview with F. Wiseman, Documentary is never neutral
<http://documentaryisneverneutral.com/words/wiseman.html>
- An interview with Jean Rouch
<http://www.der.org/resources/jean-rouch/jean-rouch-interview.html>
- Και για όσους έχουν μεράκι και άπλετο χρόνο να πειραματιστούν με πιο επαγγελματικά εργαλεία όπως το photoshop και το after effects μπορείτε εδώ <http://www.lifo.gr/tv/the-tube/1154> να πάρετε μια γεύση για το πώς μπορούν απλές φωτογραφίες να ζωντανεύσουν!

Επίσης δείτε κάποιες συνδέσεις για εμμέσως σχετικά θέματα με τους υγρότοπους:

- Μη λεκτικό, καλογυρισμένο σχόλιο από νεους <https://vimeo.com/48064326>
- Φτιαγμένα σε σχολεία με/ από παιδιά. Σκεφτείτε γιατί σας άρεσαν ή γιατί ΔΕΝ σας άρεσαν. Τι συμβουλή θα δίνατε εσείς, αν ήσασταν στην ομάδα παραγωγής;

http://www.youtube.com/watch?v=mSWnl_Vuanc&feature=related

<http://www.youtube.com/watch?v=dFAQK0OG97E&feature=related>

- Animation απο παιδιά: εμείς δεν θα μάθουμε για το κινούμενο σχέδιο αυτή τη φορά, αλλά μπορείτε αν το δείτε με τα παιδιά ως αφορμή για συζήτηση.
<http://www.youtube.com/watch?v=D-GtaiL0PDM&feature=relmfu>
- Ο καλά πληροφορημένος Εξάντας με εκπομπή σχετική με τη διαχείριση του νερού. <http://www.youtube.com/watch?v=3H91Qqtzp5A&feature=related>
- Φοιτητική, απλή, ειλικρινής προσέγγιση
<http://www.anthropologia.gr/index.php/el/ethnografikes/59-traditional-water-management-practices-among-stromi-village-people-gkiona-mountain-greece-.html>
- Με διαφημιστικό στυλ!
http://www.dailymotion.com/video/xd9xtb_water-world-war_shortfilms#.UKqu6Gf7WaQ

Τέλος ρίξτε μια ματιά και στα [βραβευμένα σκίτσα](#) από το διαγωνισμό Αποστολή για το νερό της Coca Cola Τρία Έψιλον και της Καθημερινής, έχουν ενδιαφέρον.

Καλή δουλειά και καλή διασκέδαση!